

Fàbrica de Viladomiu Nou

Gironella

Ubicació

Comarca:	Berguedà
Lloc/Adreça:	A l'extrem sud del municipi. A la part sud de la colònia, a peu de riu Llobregat.
Emplaçament	L'accés a la colònia des de la C-16z; aprox. 1,5 quilòmetres al sud de la barriada de Cal Bassacs.

Coordenades:

Latitud:	42.00293
Longitud:	1.88676
UTM Est (X):	407808
UTM Nord (Y):	4650701

Classificació

Número de fitxa	08092 - 57
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Conjunt arquitectònic
Estil / època:	Contemporani Popular
Segle	XIX-XX
Estat de conservació	Bo
Protecció	Inexistent
Observacions protecció:	Patrimoni Industrial i BIPCC
Número inventari	si.IPA, 3326
Generalitat i altres inventaris	
Accés	Fàcil
Ús actual:	Productiu
Titularitat	Privada
Titular:	7808104DG0570N0001HG

Fitxes associades:

[Torre de l'amo de Viladomiu Nou](#)

[Colònia Viladomiu Nou](#)

Autoria de la fitxa Sara Simon Vilardaga

Descripció

La fàbrica de la colònia Viladomiu Nou està formada per un conjunt de construccions de diferents èpoques en les quals destaca especialment un conjunt allargat, paral·lel al riu, format per una gran nau principal a la que s'annexen altres naus i estructures. Aquest conjunt té integrades i modificades les naus més antigues; els volums centrals de les naus mostren gran part dels murs de paredat de pedra, amb grans obertures que conformen finestrals la majoria de línies rectes; portes i finestres combinen maó massís i llindes encofrades, segons els volums. La coberta és a dues vessants i de teula àrab; les naus principals tenen dos nivells de coberta, ja que una té menor alçada, la sud, mentre que la part nord d'aquest conjunt té més nivells de planta. Entre els volums que s'adossen hi ha diversitat d'acabats, responent a diferents èpoques constructives i amb diferents funcionalitats; així, destaquen dos volums, que sobresurten de la coberta general de la nau, són a manera de torre amb coberta a quatre aigües, sembla que destinats a escala de comunicació interior. A l'extrem nord del conjunt industrial hi ha una altra gran nau, coneguda amb el nom de La Seda, que es bastí a finals dels anys 40 del segle XX; és una obra que combina murs de pedra amb maó massís, principalment col·locat conformant els pilars, i amb combinació amb parts encofrades, en destaca la gran estructura o esquelet interior a base de bigues metàl·liques, algunes conformant gelosies. També té grans finestrals rectangulars, distribuïts regularment en dos nivells, la coberta és a dues vessants i té alguns volums a quatre aigües que sobresurten del nivell de la nau. El conjunt industrial es complementa amb un seguit d'altres edificis de menor volum.

Observacions:

En data 2008, segons recull Bosco Pineda, a la seva Tesina "Recuperació del patrimoni industrial català. Les colònies tèxtils", i en relació a la colònia de Viladomiu Nou escriu:

"En quan a l'activitat industrial, només s'ocupa un 35% de l'espai disponible, amb les empreses Balvitex SL, Vicatex SL i fusteria Fèlix Rodríguez. L'empresa Colonia Vidal SA té en propietat el Salt d'aigua, l'edifici La Seda edifici caldera, antiga fusteria, casetes magatzems, edifici motors, edifici dipòsit gas-oil vora teatre. L'edifici industrial es troba en un bon estat de conservació però no s'aprofita totalment." (Recuperació del patrimoni industrial català. Les colònies tèxtils. 722-TES-CA-3821 - Bosco Pineda Lleó, <http://hdl.handle.net/2099.1/6566>)

La Colònia Viladomiu Nou està inclosa en el "Pla director urbanístic de les colònies industrials del Llobregat"; el municipi de Gironella està comprès dins el Pla juntament els d'Avià, Balsareny, Berga, Casserres, Gaià, Navàs, Olvan i Puig-reig (DOGC núm. 4940 publicat el 03/08/2007).

Història

La família Viladomiu, propietària de la colònia Viladomiu Vell, que en els seus inicis s'anomenava la Plana de Sant Marc, per el nom que rebien els terrenys on s'havia instal·lat la fàbrica i colònia; va iniciar la compra de nous terrenys amb l'objectiu d'iniciar la construcció d'una nova colònia, en aquest cas els terrenys eren a la Clau de sant Marc (nom que inicialment rebria el nou projecte de fabrica i colònia), unes i altres parcel·les havien estat comprades a Josep i Martí Feliu, de Cal Feliu. La compra seria a nom de la raó social "Tomás Viladomiu e Hijos", als anys 1870 i 1871, i uns altres al 1876. Les obres s'iniciaren a partir del 1880 després de que la fàbrica de Viladomiu Vell hagués iniciat l'activitat i a fi de poder satisfer l'alta demanada de filats i teixits de cotó. La construcció de la nova fàbrica es va planificar també com a colònia,

per tal d'aprofitar els beneficis que suposava la llei de colònies agrícoles i industrials. El naixement de Viladomiu Nou de manera independent, ja separada de Viladomiu Vell, l'empresa matriu, es va fer el 1887, quan els germans Josep i Jacint Viladomiu divideixen l'herència i la Clau de Sant Marc passa definitivament a denominar-se Viladomiu Nou i d'altra banda, també la Plana de Sant Marc passaria a ser Viladomiu Vell. Inicialment era una petita colònia, la fàbrica era una nau més petita de només planta baixa i un pis, alguns annexes per els batans, la turbina, etc. i dos blocs d'habitatges; cap al 1900 es va construir l'església i la torre, mica en mica aniria creixent, construint nous edificis o engrandint els existents i ampliant els seus serveis.

Coincidint amb la mort de Jacint Viladomiu (1901), l'hereu, el seu fill Marc, es feu càrrec de la fàbrica i colònia, en un moment de ple creixement i expansió. Aquest context va determinar a ampliar l'aprofitament hidràulic i la construcció d'una nova resclosa, que permetés disposar de la força hidràulica necessària. Al 1916 la fàbrica disposaria de dues turbines generadores d'energia a partir de la força hidràulica. El creixement de l'empresa continua amb la compra el 1929 de la colònia del Guixaró, a tocar de Viladomiu Nou, raó per la qual es va construir un camí que comunicés ambdues colònies. En aquest període el negoci canvia la tipologia de societat, passant a ser "S.A. Viladomiu". L'alta demanda de filats i teixits de cotó determina una gran ampliació de la fàbrica (es va allargar 40 metres els dos pisos de la nau industrial), en aquest moment la fàbrica . Al llarg d'aquests anys i posteriors la colònia també creix amb l'ampliació d'habitatges i de serveis.

A inicis dels anys 60 del segle XX, es separen els actius de la colònia de Viladomiu Nou dels del Guixaró; Viladomiu Nou es manté en la societat "S.A. Viladomiu", la qual poc després inicia la construcció de la fàbrica de can Llop a Olvan.

Als anys 80 del segle XX arribava la crisi, així el 1982 Viladomiu Nou és veié afectada, comportant la suspensió de pagaments de l'empresa "S.A. Viladomiu"; es va crear la Cooperativa Laboral dels Treballadors que funcionaria fins el 1988, la nova empresa "Comercial Viladomiu S.A." faria suspensió de pagaments el 1989 i el 1991 tancaria la fàbrica. Amb els anys, les naus de la fàbrica acollirien altres negocis, actualment encara està en ple funcionament i expansió, de fet, recentment s'ha aprovat l'ampliació del recinte industrial a l'empresa Balvitex.

Bibliografia

- BUSQUETS I CASTELLA, J.; MONTAÑA, D.; PUJOL, J.; SERRA, R.: (1999): Gironella. Notes històriques. Gironella: Edicions del Centre d'Estudis de l'Associació Cultural El Vilatà del Berguedà, Col·lecció L'Escambell, núm. 12.
- CASALS, R. Pvre. (2002): La Colònia Viladomiu Vell (1868-1935). Barcelona: Centre d'Estudis i Difusió del Patrimoni Industrial.
- PINEDA, B. (2008): Recuperació del patrimoni industrial català. Les colònies tèxtils. (722-TES-CA-3821; tutor: Robert Vergés) UPCommons, <http://hdl.handle.net/2099.1/6566>
- S/A. (1993): Cent imatges per a la història: Gironella, 1885-1973. Gironella: Associació Cultural El Vilatà; col·lecció l'escambell, 4.
- SERRA, R. et altri (1991): Guia d'Art del Berguedà. Berga, Ed. Consell Comarcal del Berguedà i Patronat del Centre d'Estudis del Berguedà.
- SERRA, R.; CASALS, L. (fotografies) (2000): Colònies Tèxtils de Catalunya. Barcelona: Angle Editorial i Caixa de Manresa.
- SERRA, R. (2013): "Els orígens de la industrialització tèxtil de Gironella: Cal Metre, Cal Bassacs, Viladomiu Vell i Viladomiu Nou". L'Erol, núm. 118, pàg. 21-30.
- SOLER i RIBA, R. (2005): Viladomiu Nou. Berga.
- VALL CASAS, P. (1999): De colònies tèxtils a Parc Fluvial. El sistema de colònies tèxtils del Baix Berguedà. Gènesi i revaloració. Barcelona: Marcombo.
- VVAA (1994): Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya. El Berguedà, volum 5, Barcelona,

Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

-TEIXIDOR, E. (2010): Vida de colònia. Les colònies tèxtils a Catalunya. Barcelona: Angle Editorial.

